

YARGITAY KARARLARI

Yargıtay 6. Hukuk Dairesinden:TÜRK MİLLETİ ADINA
KARARKanun Yararına Bozma
(KYT: 2020/44)

ESAS NO : 2022/3256

KARAR NO : 2022/3847

YARGITAY İLAMI

MAHKEMESİ : İzmir 21. Asliye Hukuk Mahkemesi
TARİHİ : 29/06/2021
NUMARASI : 2021/30-2021/199
DAVACI : Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Vek. Av. Gökce Uysal
DAVALILAR : 1-Altundağ Group Kurumsal Personel Hizmetleri Araştırma Gıda Temizlik Sağlık İlaçlama Taşımacılık İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.
2-Önar Araştırma Yönetim Danışmanlık İnsan Kaynakları Temizlik Gıda İnşaat Turizm Taşımacılık San. ve Tic. Ltd. Şti. Vek. Av. Yağız Şahin 3-SRC Temizlik Hizmetleri Site Yönetimi Danışmanlığı San. ve Tic. Ltd. Şti.

- K A R A R -

Davacı vekili, Bölge Müdürlüğü tarafından ihale edilen ve ekli hizmet listesinde 15/11/2016-30/03/2018 tarihleri arasında, Nitelikli ve Yardımcı Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alım İşi kapsamında davalı şirketler nezdinde çalışan ve emeklilik nedeniyle işten ayrılan dava dışı işçi Hüsem Gümüşay'a idare tarafından kıdem tazminatı ödendiğini, dava dışı personelin davalı yüklenici firmaların kurumlarına ait işlerinde çalıştığını, bu bakımdan müvekkili idarenin asıl işveren, davalıların ise alt işveren konumunda olduğunu, dava dışı işçiye yapılan 4.331,31 TL kıdem tazminatı ödemesinin davalılardan rücu tazminini talep ve dava etmiştir.

Davalılar, cevap vermemiştir.

Mahkemece; 22/02/2019 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 7166 sayılı Kanunun 11.maddesi gereğince 4857 sayılı Yasanın 112.maddesinin değiştirildiği ve 4857 sayılı Yasaya sözkonusu 7166 sayılı Kanunun 12.maddesi gereğince geçici 9.maddesinin eklendiği, 7166 sayılı Yasanın 11.maddesine "22/05/2013 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 112.maddesine 5.fikrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkranın eklendiği, buna göre "4134 sayılı Kanunun 62.maddesinin 1.fikrasının (e) bendi uyarınca alt işverenler tarafından çalıştırılan işçilere 11/09/2014 tarihinden sonra imzalanan ihale sözleşmeleri kapsamında, kamu kurum ve kuruluşlarına ait işyerlerinde 11/09/2014 tarihinden sonra geçen süreye ilişkin olarak kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan kıdem tazminatı ödemeleri için sözleşmesinde kıdem tazminatı ödemesinden ötürü alt işverene rücu edileceğine dair açık bir hükme yer verilmemişse alt işverene rücu edilemez" şeklinde düzenleme bulunduğu, taraflar arasında imzalanan sözleşmelerin 11/09/2014 tarihinden sonra imzalandıkları, 2016-2018 dönemlerine ait olduğu, sözleşmelerde açıkça alt işverenlerin sorumlu olacağına dair hüküm bulunmadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir.

Karar, Adalet Bakanlığı tarafından, 6100 sayılı HMK'nın 363. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Kanun yararına temyiz edilmiştir.

Dava, rücu tazminat istemine ilişkindir.

Hizmet alım sözleşmeleri; ihale şartları ile belirlenen işin sözleşmede kararlaştırılan bedel ile yapılmasının üstlenildiği sözleşmelerdir. Bu sözleşme türünde yüklenicinin edimi, hizmetin kendi işçisi ile yerine getirilmesi, işverenin edimi ise sözleşme bedelinin ödenmesidir. Sözleşme kapsamında yapılması gereken iş yüklenici işçisi tarafından yerine getirilecektir. İş akdinin yüklenici ile işçi arasında yapıldığı hususu ihtilafli değildir. SGK kayıtları da bu hususu doğrulamaktadır. Hizmet alımı tip sözleşmelerinde işverenin, yüklenici tarafından çalıştırılan işçinin ücretinin ödenmesi, sosyal haklarının takibi gibi denetim dışında işçiye karşı bir sorumluluğu yoktur. İşveren ile yüklenicinin İş Kanunu'na göre işçiye karşı müteselsilen sorumlu olmasına rağmen rücu ilişkisinde taraflar arasında imzalanan sözleşmenin uygulanması sözleşme hukukunun en temel ilkelerindedir.

İşçilik alacakları işveren tarafından ödenen işçinin; yüklenici işçisi olması, sözleşme ücretine işçinin ücret ve sosyal haklarının dahil olması, işverenin işçilik alacaklarından sorumlu olacağına dair sözleşmede bir hüküm bulunmaması hususları nazara alındığında davacı işverenin işçiyi çalıştıran yüklenicilerden ödediği bedeli ve ferilerinin tamamını talep etme hakkı bulunduğu kabulü gerekir.

Hizmet alım ihaleleri aynı yüklenici tarafından alındığı gibi, değişik yükleniciler tarafından da alınabilmektedir. Bu halde işyeri devri suretiyle işçiler yeni yükleniciye devredildiği için hizmet akitleri kesintiye uğramadan devam etmekte ve işçilik alacakları da bu doğrultuda hesaplanmaktadır.

İşçiye ödenen kıdem tazminatı iş sözleşmesinin feshedildiği tarihteki giydirilmiş ücret üzerinden hesaplanmakta olup, bu kıdem tazminatının tamamından işçiyi çalıştırdıkları dönemle orantılı olarak yükleniciler işverene karşı sorumludurlar.

Bu durumda mahkemece yukarıda belirlenen ilkeler çerçevesinde, iş sözleşmesinin feshedildiği tarihteki giydirilmiş ücret üzerinden hesaplanan kıdem tazminatının tamamından işçiyi çalıştırdıkları dönemle orantılı olarak davalı yüklenicilerin işverene karşı sorumlu oldukları dikkate alınarak davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, işçi ile işveren arasında uygulanması gereken kanun maddeleri gerekçe gösterilerek davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir.

Bu nedenle Adalet Bakanlığının kanun yararına bozma istemi kabul edilerek, mahkeme kararının kanun yararına bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle Adalet Bakanlığının kanun yararına temyiz talebinin kabulü ile İzmir 21. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2020/44 Esas, 2021/287 Karar sayılı kararının sonuca etkili olmamak üzere HMK'nın 363/2. maddesi uyarınca **KANUN YARARINA BOZULMASINA**, HMK'nın 363/3. maddesi uyarınca gereği yapılmak üzere kararın bir örneğinin ve dosyanın Adalet Bakanlığına gönderilmesine, 05.09.2022 gününde oy birliğiyle karar verildi.

**TÜRK MİLLETİ ADINA
YARGITAY İLAMI**

ESAS NO : 2022/4834

KARAR NO: 2022/6043

MAHKEMESİ : Bingöl 1. Asliye Hukuk Mahkemesi

TARİHİ : 08/02/2022

NUMARASI : 2021/483-2022/162

DAVACI : Zihni Yazıcı

DAVALI : Bingöl Belediye Başkanlığı

Davacı vekili tarafından, davalı aleyhine 01/06/2021 gününde verilen dilekçe ile ecrimisil istenmesi üzerine yapılan duruşma sonunda; davanın kısmen kabulüne dair verilen 08/02/2022 günlü temyiz edilmeden kesinleşen hükmün Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün 08/08/2022 gün ve 39152028153.01-817-2022-E. 1952/22932 sayılı yazısı ile HMK'nın 363. maddesi gereğince kanun yararına bozulması istenilmiş olmakla, dosya ve içerisindeki bütün evrak incelenerek gereği düşünüldü:

K A R A R

Davacı vekili, davacının Bingöl ili, Merkez ilçesi, Kültür Mahallesi 844 ada 11 parsel numaralı taşınmazın sahibi olduğunu, 06/02/2017 tarihli Bakanlar Kurulu kararını takiben Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Projesi Kapsamında davacıya konutunu 30 gün içinde tahliye etmesi gerektiğine dair kararın tebliğ edildiğini, bahse konu taşınmazın davacıyla anlaşma sağlanmadan, herhangi bir kamulaştırma işlemi başlatılmadan ve en önemlisi tapuda devir işlemi yapılmadan 2017 yılında haksız olarak yıkıldığını, kira yardımlarının 2017'nin son aylarında yapıldığını, dolayısıyla yıkım kararı alındıktan ve yıkımın başladığı tarihten kira yardımı bağlanana kadar geçen sürede kira yardımı ödenmediği gibi davacının taşınmaz üzerinde tasarrufta bulunma hakkının elinden alındığını, bu durumun davacının mülkiyet hakkının gaspına yönelik yapılmış haksız bir durum olduğunu, davacının haksız bir şekilde evinin yıkıldığı tarihten kira yardımlarının başladığı tarihine kadar geçen süre boyunca taşınmaz üzerinde tasarruf hakkı engellendiğinden fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak koşuluyla şimdilik 10,00 TL ecrimisilin davalıdan tahsilini talep etmiştir. 18/12/2021 tarihli ıslah dilekçesiyle de 10,00 TL üzerinden açmış oldukları davayı 2.130,00 TL yükselterek 2.140,00 TL olarak ıslah ettiğini beyan etmiştir.

Davalı vekili cevap dilekçesinde, Bingöl Belediyesi Başkanlığı tarafından Bingöl ili, Merkez ilçesi, Kültür Mahallesinde bulunan taşınmazların bir kısmının bu bölgede yürütülen Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında acele kamulaştırılması İçişleri Bakanlığının 27.03.2012 tarihli ve 8436 sayılı yazısı üzerine, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27. maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 16.04.2012 tarihinde

kararlaştırıldığı, bu karar Resmi Gazetenin 04.05.2012 tarihinde yayınlandığını, dava konusu yerin “*riskli alan*” olarak ilan edildiği, Bingöl ili, Merkez ilçesi, Kültür Mahallesi sınırları içerisinde yer alan yaklaşık 15.1 hektarlık alanın, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanuna ek olarak getirilen 1’inci ek maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca “*riskli alan*” ilan edilmesi hakkındaki 06.02.2017 tarihli ve 2017/9851 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 17.03.2017 tarihli ve 30010 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdiği, kararın akabinde davalının hak sahipleri ile anlaşma yoluna gittiğini ve uzlaşma sağlanarak gerekli çalışmalara başladığı, müvekkili kurum tarafından, Bakanlar Kurulu Kararının alınmasından sonra süreç başlatılmış ve 6306 sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin Riskli Yapıların Yıkıtılması üst başlıklı 8. maddesi uyarınca mevzuat gereği hak sahiplerine tebligat gönderdiği, davalı tarafından 07/04/2017 tarihinde davacıya tebligat yapıldığı, tebligatlar yapıldıktan sonra hak sahiplerine tanınan süre zarfında hak sahiplerinin konutlarını kanunen boşaltmak zorunda olduğu, hak sahiplerinin henüz tapuda ferağ vermemiş olmalarının konutları boşaltmalarına engel bir durum olmadığını, gerçekleştirilen bu işlem usul ve yasaya uygun olduğunu, davalının kentsel dönüşüm kapsamında kalan konutların yıkılması işini ihale ettiğini ve ihale neticesinde 12/06/2017 tarihinde konutların yıkılmaya üzere yüklenici firmaya teslim edildiğini, dolayısı ile konutların yıkılmaya başlandığı tarih tutanak ve sözleşme örneklerinden de anlaşılacağı üzere 12/06/2017 olduğunu, bu tarihe kadar davalının tamamen 16/05/2012 tarih ve 6306 sayılı Yasanın ilgili hükümlerine göre hareket ettiğini ve yine ilgili Kanunun tahliye ve yıktırma üst başlıklı 5. maddesi uyarınca sürecin devam ettiğini belirterek açılan davanın reddini, yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davacıya yüklenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

İlk derece mahkemesince davanın kısmen kabulüne, Bingöl ili, Merkez ilçesi, Kültür Mahallesinde kain 844 ada 11 parsel numaralı taşınmazda davalı idare tarafından kamulaştırmasız olarak el atılmış olması nedeniyle, paydaşların tapudaki hissesine düşecek şekilde; davacı yönünden 1.070,00 TL haksız işgal tazminatının (ecrimisil bedelinin) ait oldukları yıllara ilişkin dönem sonlarından itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalı kurumdan alınarak bu davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine kesin olarak karar verilmiştir.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün 08.08.2022 tarihli, 39152028-153.01-817-2022-E. 1952/22932 sayılı yazılılarıyla kanun yararına temyiz isteminde bulunulmuştur.

Sosyal devlet; bireylere asgari gelir güvencesi veren, onları toplumsal riskler karşı koruyan, sosyal güvenlik olanağı sağlayan ve vatandaşların tümüne eğitim, sağlık, barınma gibi hizmetleri sunan bir anlayışı ifade etmektedir. Anayasanın 23. maddesinde de devlet, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmekle görevlendirilmiştir. Bu doğrultuda, devletçe kentsel dönüşüm bakımından atılan en kapsamlı ve önemli adım 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun’dur. 6306 sayılı Kanunun amacı, tasarı metninde de ifade edildiği üzere, afetler karşısında riskli bulunan alanların veya riskli yapıların öncelikle malikleriyle anlaşarak yıktırılması veya riskli

alanların dönüştürülmesinde ve yeniden yerleşim temininde gönüllülük esasına dayanarak dönüşümün sağlanmasıdır.

Uygulama ve öğretilerde, kamu idarelerinin, kamu hizmeti yürütümü sırasında, kamu gücünü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla yapmış oldukları işlemler idari işlem olarak tanımlanmaktadır.

Bu tanıma göre, idarelerin 3194 sayılı İmar Kanununun 8. maddesi uyarınca tek yanlı irade açıklamaları ile tesis ettikleri, genel ve düzenleyici imar planları, kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri, bu projeler uyarınca tesis edilen imar uygulamaları, konut tahsisi ve satışı, kamulaştırma, arsa payı tahsisi gibi işlemler "idari işlem" niteliğini taşımaktadır.

İdarenin yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak uygulamaya koyduğu plan ve projeye göre meydana getirdiği yol, kanal, baraj, su yolları, su şebekesi gibi tesislerin kurulması, işletilmesi, bakım ve onarımı sırasında kişilere verdiği zararların tazmini istemiyle açılacak davaların görüm ve çözümünde, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerleri görevli bulunmaktadır.

Anayasanın 125'inci maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (b) bendinde, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları ihlal edilenler tarafından açılan tam yargı davaları, idari dava türleri arasında sayılmıştır.

Bu açıklamalar ışığında somut olaya bakıldığında, davacı vekili tarafından davacının taşınmazının, kentsel yenileme ve gecekondü dönüşüm projesi alanında kaldığı, idarece taşınmaz üzerinde bulunan meskene ilişkin eksik kira yardımının ödendiği iddia edilerek alacak davası açıldığı; davanın, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerektiği görülmüştür.

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun "*Tahliye ve Yıkıtırma*" başlıklı 5'inci maddesinde riskli yapıların yıkıtırılmasında ve bunların bulunduğu alanlar ile riskli alanlar ve rezerv yapı alanlarındaki uygulamalarda, öncelikli olarak malikler ile anlaşma yoluna gidilmesinin esas olduğu, anlaşma ile tahliye edilen yapıların maliklerine, kiracılarına ve yapıda ikamet etmek şartıyla sınırlı aynı hak sahiplerine geçici konut veya işyeri tahsisi ya da kira yardımı yapılabileceği düzenlenmiş olup dava konusu yerin 17.03.2017 tarih ve 30010 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2017/9851 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla riskli alan olarak ilan edildiği ve bu karara karşı davada açılmamasıyla durumun kesinleştiği anlaşılmıştır.

Ecrimisil; diğer bir deyişle haksız işgal tazminatı, malikin, malik olmayan kötüniyetli zilyetten isteyebileceği bir tazminat olup, 08.03.1950 tarih 22/4 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında; "*fuzuli işgalin tarafların karşılıklı birbirine uygun iradeleri ile kurduğu kira sözleşmesine benzetilemeyeceği, niteliği itibarı ile haksız bir eylem sayılması ve haksız işgal nedeniyle oluşan zararın tazmin edilmesi gerekeceği*"

vurgulanmıştır. Buna göre ecrimisil istemlerinde işgalin, haksız eylem niteliğinde olduğu ve tazminat istemleri için işgalin haklı bir nedene dayanmaması gerektiği dikkate alınmalıdır. (YHGK'nun 25.02.2004 gün ve 2004/1-120-96 sayılı kararı)

Her ne kadar davacı tarafından ecrimisil talebiyle dava açılmış ve mahkemece de talebin kısmen kabulüne karar verilmişse de davalı idarece 6306 sayılı Kanun kapsamında işlem yapıldığından haksız el atmanın varlığını kabul etmek mümkün değildir. Davacının talebi, 6306 sayılı Kanunun 5. maddesinde düzenlenen kira yardımının eksik yapılması sebebiyle doğan olacaktır.

Davacı ile davalı arasında 04.04.2017 ve 21.02.2020 tarihlerinde “Bingöl ili, Merkez ilçesi, Kültür Mahallesi Riskli Alanı İçerisinde Yapılan Uygulamalar” kapsamında bir sözleşme imzalandığı, bu sözleşmeye göre, davacının tapununun 844 ada 11 parseldeki ½ hissesini davalıya devrettiği; taşınmazın söz konusu aboneliklere ilişkin olarak “borcu yoktur” yazısı alınmak suretiyle davalıya teslim edildiği dikkate alındığında; davanın 2577 sayılı Kanunun 2/1-b maddesinde yer alan idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan zarar görenler tarafından açılan tam yargı davaları kapsamında idari yargı yerinde çözümlenmesi gerekmektedir. Nitekim davacının kira yardımının eksik ödendiğine ilişkin farklı bir talebi de Erzurum 1. İdare Mahkemesinin 19.03.2021 tarihli, 2020/987 Esas, 2021/461 Karar sayılı ilamında karara bağlanmıştır. Uyuşmazlık Mahkemesinin 25.09.2017 tarihli, 2017/479-532 E. K. sayılı kararı da bu yöndedir.

Mahkemece, yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın usulden reddine karar verilmesi gerekirken talebin haksız işgal tazminatı olarak nitelendirilip kısmen kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir. Hükmün bu nedenle kanun yararına bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenle, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün 08.08.2022 tarihli, 39152028-153.01-817-2022-E. 1952/22932 sayılı kanun yararına temyiz başvurusunun kabulü ile, HMK'nın 363. maddesi gereğince hükmün, hukuki sonuçları kalkmamak koşulu ile **KANUN YARARINA BOZULMASINA**, aynı Yasanın 363/son. maddesi uyarınca kararın bir örneğinin Resmi Gazetede yayımlanmak üzere Adalet Bakanlığına gönderilmesi için **YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA VERİLMESİNE**, 20.10.2022 gününde oy birliği ile karar verildi.